

Тәрбие жұмысын жоспарлау

Қылышбекова Гүлдана
Инф-21-1

Тақырыптары:

1. Жоспарлаудың қызметтері. Жоспарлауға қойылатын талаптар және жоспарлаудың түрлері.

2. Жалпы мектептік тәрбие жұмыстарының жоспары, оның құрылымы мен мазмұны. Тәрбие жұмысының алуан түрлі формаларын жоспарлау.

3. Педагогика ғылымындағы «Ұжым» туралы түсінік. Жеке тұлға және ұжымның өзара қатынасының моделі. Балалар ұжымы әлеуметтік ортаның құрамдас бөлігі ретінде.

1 тақырып

- Жоспарлау – мақсатқа жетудің бірден-бір негізгі жолы. Жоспардың қызметі – педагогикалық ықпалды жүйеге келтіру, педагогикалық талаптарды орындауды қамтамасыз ету, ондағы белгіленген тәрбие шараларының бірізділігі мен басқару тиімділігін қамтамасыз етуді көздейді.
- Жалпы алғанда, жоспар – әрекеттің мазмұнды көрсеткіші, оның ретін, көлемін, уақытша шекарасын анықтаушы құжат

Жоспарлаудың қызметтері:

Нақты бағыттар мен әрекет түрлерін **анықтаушылық**

Болжаулық, яғни жанама іс-қимыл көрсету, нақты әрекет арқылы нәтиже көрсету

Үйлестірушілік, ұйымдастырушылық

Әрекеттің қандай тәсілдермен ұйымдастырылатындығы, оның объектісі және субъектісі кім болатынын, оның басқа түрлерінің өзара қатынасын, сол сияқты әрекетін көрсету, олардың орнын уақытын кім, қашан, қайда орындайтынын анықтау

Бақылаушылық, қойылған мақсаттардың жүзеге асуын қадағалау

Қалпына келтірушілік, кез-келген уақыт аралығында жоспар бойынша істелінген жұмыс мазмұны мен көлемін қайта қалпына келтіру

Сынып жетекшісінің жоспары маңызды құжаттың бірі. Ол сыныпта тәрбие жұмысының тиімділігін арттыруға жәрдемдесуі үшін педагогикалық талаптарға жауап беруі тиіс. Сыныптағы тәрбие жұмысын жоспарлау жөніндегі тәжірибесін талдаудың негізінде жоспарға төмендегідей талаптар қоюға болады:

- жоспардың белгілі мақсатқа бағытталуы;
- сыныптағы тәрбие жұмысы мазмұны, формалары және әдістерінің әртүрлі болуы;
- жеке тұлғаны тәрбиелеудің сабақтастығын, жүйелілігін және дәйектілігін қамтамасыз ету;
- жоспардың нақтылы болуы;
- жұмысты келісіп жоспарлау

Мектеп жоспарының түрлері:

Перспективалық жоспар

Бұл жоспар түрі мектептің соңғы жылдардағы жұмыстарына терең талдау жасау негізінде 5 жылға жасалады.

- Оның құрылымы:
- Жоспарланған мерзімдегі мектептің міндеттері
- Оқушылар санының жылдар бойынша дамуы, сыныптардың арту мүмкіндігінің перспективасы
- Оқу-тәрбие процессін жаңалаудың, педагогикалық инновация енгізудің перспективасы.
- Мектептің педагог кадрларға деген сұранысы
- Педагог кадрлардың біліктілігін арттыру
- Мектептің материалдық-техникалық базасы, оқу-әдістемелік жарақтандырылуын дамыту
- Мұғалімдер мен оқушыларды әлеуметтік қорғау, олардың тұрмысын, еңбек және демалыс жағдайын жақсарту

Жылдық жоспар

- Жазғы каникулды қосқанда бүкіл оқу жылын қамтиды. Мектептің оқу жоспарын дайындау ағымдағы оқу жылында басталады және бірнеше кезеңнен тұрады.
- Бірінші кезеңде мектеп директоры мен оның орынбасарлары дамыту мен білім беру, сонымен қатар теориялық және әдістемелік, нормативтік және нұсқау сипатындағы құжаттармен танысады.
- Екінші кезеңде директордың басшылығымен жоспар жобасының құрылымын жасау, қажетті мағлұмат көздерін тауып, мәлімет жинақтайтын бастамашыл топ құрылады.
- Үшінші кезеңде жинақталған мәліметтер, комиссия мүшелерінің есептері талданады, қалыптасқан қиыншылықтардың себебі айқындалып, оларды жоюдың жолдары қарастырылады.
- Төртінші кезеңде жоспар жобасы дайындалып, талқыға салынады. Оқу жылының алғашқы педагогикалық кеңесінде мектептің жұмыс жоспары бекітіледі.

- **2 тақырып**

- Мектеп – қоғамның, отбасының және өзінің өзара тәрбиелік іс-қимылын үйлестіруші қоғамдық институт.
- Жалпы мектептің жоспары – өткен оқу жылындағы мектеп жұмысын талдаудың және алда тұрған оқу жылындағы оқу-тәрбие жұмысын жетілдірудің, мектептің педагогикалық кеңесінің жұмысын жоспарлаудың, оқу-тәрбие жұмыстарын, оқушылардың сыныптан тыс және мектептен тыс жұмыстарын, әдістемелік жұмыстарды, ата-аналармен жұмыстарды, өзін-өзі басқару органдарымен өзара әрекеттестікті ұйымдастыру мен жетілдірудің ең маңызды міндеттерін анықтаудың құралы болып табылады. Мектептің тәрбие жұмысын жоспарлағанда өткен оқу жылындағы жұмысты талдау мақсатымен тәрбиелік міндеттерін айқындауды есте ұстау керек.

Тәрбие жұмысын жоспарлаудың тәжірибесін талдап, қорытудың негізінде жоспар құрылымын ұсынуға болады. Көп нәрсе тәрбие жұмысын ұйымдастырудың нақты жағдайына, сынып жетекшісінің тәжірибесіне байланысты. Сынып жетекшісінің жоспары төмендегідей бөлімдерден тұрады:

1. Сынып ұжымына сипаттама

- сыныптың құрамына жалпы мінездеме (оқушылар саны, ұлдар мен қыздар денсаулығы, тәрбиелік деңгейі, оқу үлгерімі, қызығушылығы, факультатив, үйірме, секцияларға қатынасы, ата-анасы туралы мәлімет, отбасы жағдайы);
- сыныптың ұйымшылдығы (сынып құрамы және сынып белсенділері, өзөздерін басқаруы, әртүрлі іс-әрекеттерді өз беттерімен орындауы);
- сынып ұжымының жалпы мектептік ұжыммен байланысы (мектепшілік шараларға, қоғамдық жұмыстарға қатынасуы).

- 2. Тәрбиелік міндеттер
- Тәрбие жұмысының міндеттері тәрбиенің жалпы мақсатын, сол сияқты олардың тәрбиелік дәрежесін ескере отырып көрсетіледі. Сонымен бірге, жоспарда көрсетілген міндеттер мектеп алдында тұрған міндеттермен үйлестірілген болуы керек.
- 3. Сынып ұжымы қызметінің негізгі бағыттары мен формалары
- Бұл бөлімде сынып ұжымы қызметінің негізгі бағыттары, формалары және әдістері көрсетіледі. Жоспар жасауға кірісер алдында «Мектеп оқушысын тәрбиелеудің үлгілі мазмұны» деген құжатты назарға алғаны жөн. Онда оларды тәрбиелеудің әртүрлі сатыларында, олардың бойында қандай қасиеттерді қалыптастыру қажеттілігі, қандай іс-әрекетке қатыстыру керектігі, ал бұл қасиеттерді дамытып, қалыптастыру үшін тәрбиенің қандай формалары мен әдістерін қолдану қажеттігі ашылады.
- 4. Ата-аналармен жұмыс
- Бұл бөлімде белсенділермен және басқа да ата-аналармен істелетін жұмыстың формалары мен әдістері көрсетіледі, ата-аналар жиналыстарының тақырыптары және оларды өткізу мерзімдері, кейбір оқушылардың отбасына барудың, ата-аналармен мектепте әңгіме өткізудің уақыты белгіленеді. Үйірмелерге басшылық жасауға, кештер және дөңгелек үстел өткізуге қатыстырылатын ата-аналардың аты-жөні көрсетіледі, ата-аналарға арналған консультациялар жоспарланады.

Кесте-9. Тәрбие жұмысының үлгі-жоспары

№	Жұмыстың мазмұны	Өткізу формасы	Орындау мерзімі	Орындаушылар	Орындалғаны жөнінде мәлімет
1	Қазақ хандығына 550 жыл	ғылыми конференция	Қараша	11 сынып жетекшілері	+
2.					

5. Сыныпта сабақ беретін мұғалімдермен жұмыс

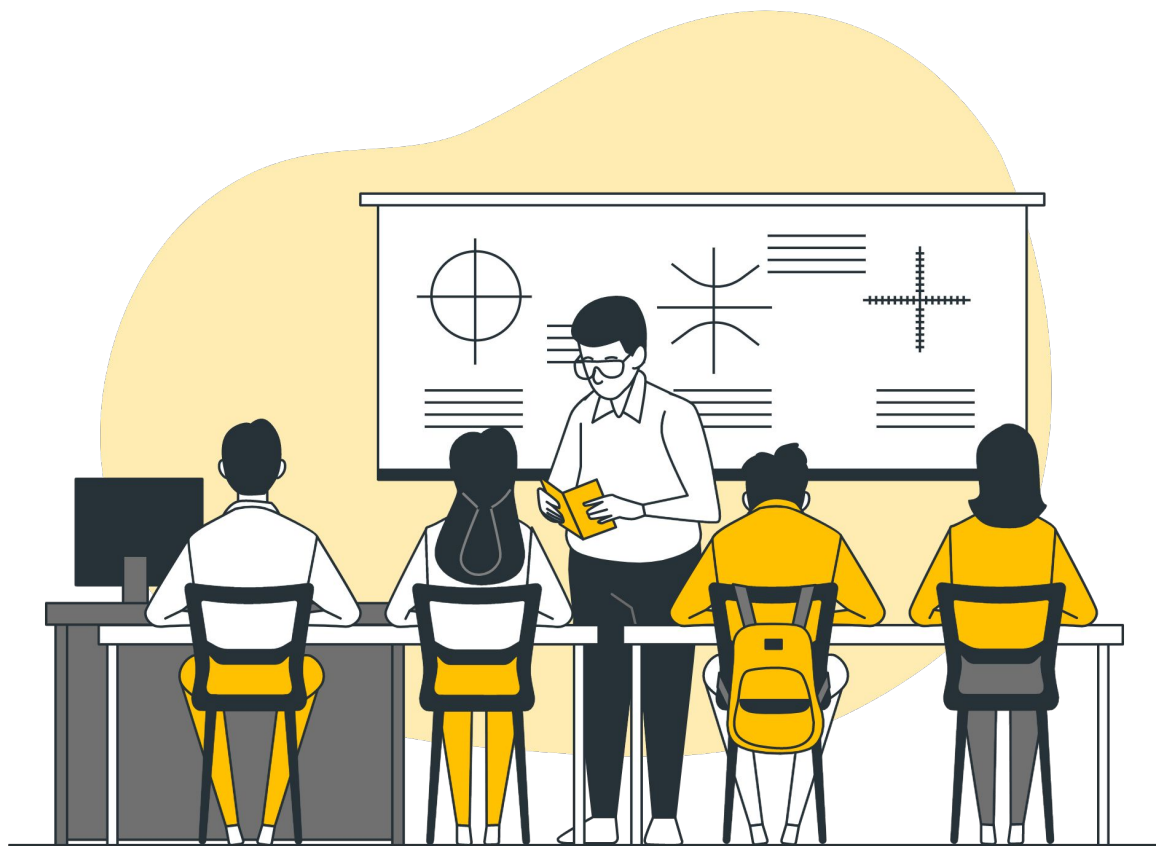
Бұл бөлімде оларды сынып ұжымын тәрбиелеу ісіне тартудың формаларын көрсетеді, бір сыныпта жұмыс істейтін мұғалімдер педагогикалық кеңесте талқылау үшін мәселелер белгілейді.

Тәрбие жұмысының жоспары өткізілетін іс-шараның атауы, өткізу формасы, орындалу мерзімі және орындайтын тәрбиешінің аты-жөнін қамтиды.

Тәрбие жұмысын жоспарлауда әрбір сынып жетекшісі өзі жұмыс жасайтын білім мекемесінің ерекшелігін, тәрбие міндеттерін, мазмұнын, әдістерін, формаларын, ұжымның тәрбиелік деңгейін ескеруі қажет.

- Тәрбие – оқу процесі секілді нақтылы қалыптасқан, мақсатты, жүйелі процесс. «Тәрбие жұмысының формасы» тәрбиеленушілердің нақты тәрбие әрекетін ұйымдастыру нұсқасын, олардың үлкендермен өзара әрекеттестігін, нақтылы істің құрылымын, оның мазмұнын, әдістемесін, дайындық және өткізу технологиясын анықтайды.
- 1-4 бастауыш сыныптарда өзін-өзі басқару жүйесі арқылы олардың қабілетін ұштау, әлеуметтік орындарға көзқарасын дұрыс қалыптастыру және сыйлауға баулу міндеті қойылады да, осыған бағытталған «Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен», «Мен нені жақсы көремін?», «Көзіңмен көргенді, қолыңмен жасауды қалайсың ба?» және т.б. жұмыс формаларын ұйымдастыруға болады.

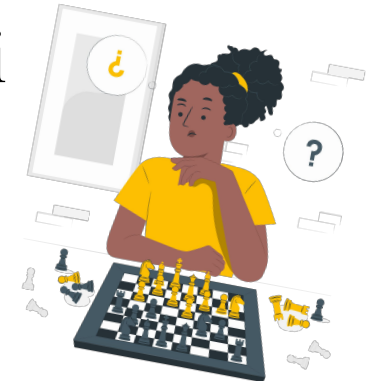
5-9 сыныптарда оның әлеуметтік басқарушылық іс-әрекетіндегі қабілеттерін дамыту, топ басшы рөлі негізінде өзінің саяси ұстанымын және өзгелердің ұстанымын анықтай білуін дамыту болып табылады. Осы міндеттерді жүзеге асыруға бағытталған «Жігіттік шаққа бір қадам» дөңгелек үстел, «Адам – жұмбақ әлемі» конференция, «Жағдай жасалмаса, жеке тұлға қалыптасады ма?» атты пікірталас ұйымдастыруға болады.

10-11 сыныптарда әлеуметтік бейімділік, белсенділік, тұрақтылық қасиеттерін меңгерген адам ретінде өмір сүру біліктілігін қалыптастыру міндеті қойылады да, «Болашақ тұлға» идеялар аукционы, «Әлеуметтік жобалар» сайысы, «Біз бәріміз бірдейміз – кемсітуді білмейміз» дөңгелек үстел, «Сабырлық – асыл қасиет» ойталқы сынды жұмыс формалары ұйымдастырылуы керек.

Оқушының жас ерекшелігі ескеріле отырып, әр буынға көшкен сайын әлеуметтік-мәнді және жеке қасиеттерін қалыптастыру бағыты бойынша жұмысты ұйымдастыру формасы және өткізілетін тәрбиелік шараның тақырыптары да күрделене түседі.

3 тақырып

- Сынып жетекшісі тәрбие жұмысын жоспарлағанда, оның ең басты, шешуші саласы оқушылардың достығы жарасқан тату-тәтті, іскер ұжым құру екендігін ұмытпауы тиіс. Ұжым өмірін қызықты ұйымдастырмайынша, мектептің алдында тұрған міндеттерді орындау мүмкін емес.
- Педагогикалық ұжым сондай-ақ, оқушылар ұжымы да, оның құрамдас бөлігі болып есептеледі. Кез келген ұжым сияқты мектептің педагогикалық ұжымының өзіндік ерекшеліктері болады

Мұғалімдік кәсіп қызметінің көпқырлылығы. Қазіргі мұғалім пән мұғалімі, сынып жетекшісі, үйірме, студия жетекшісі сияқты қызметтерді атқарады.

Оның жоғары деңгейде өзін-өзі басқара алуы. Ұжымдағы мектеп кеңесі, әдістемелік комиссия, қоғамдық ұйымдар да қатардағы мұғалімдердің сайлану арқылы өкілеттік алуы ұжымда дұрыс қоғамдық пікір қалыптастырып, дербестік пен белсенділік дамытады.

Пед.ұжымның ерекшеліктері

Оның қызметінің ұжымдық сипаты мен нәтиже үшін ұжымдық жауапкершілігі. Егер орта және жоғары сынып мұғалімдерінің іс-әрекетін өзге мұғалімдердің іс-әрекетімен сәйкестендірмесе, оқушылардың білімін бағалау, мектеп жұмысын ұйымдастыруда бірыңғай талап болмаса, онда ол табысқа жеткізбейді.

Белгілі бір педагогикалық еңбектің түрін атқарудан уақыт шегінің болмауы. Бұл жағдай мұғалімнің 115 шамадан тыс жұмыс бастылығына, рухани дүниесін байытып, кәсіптік дамуын арттыруға уақыт таба алмауына себеп болады.

Назарларыңызға рақмет!

